

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Łask na lata 2020-2022

Rodzina jest podstawową grupą społeczną, w której dziecko otoczone miłością i opieką ma możliwość zaspokajania wszystkich swoich potrzeb. Rodzina oddziałuje na dziecko w sposób świadomy i nieświadomy przekazując system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego przyszłą aktywność. Dziecko i rodzina wymagają zatem szczególnego wsparcia, troski i ochrony. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest bowiem naturalnym i niezastąpionym środowiskiem rozwoju dziecka.

Dokonujące się zmiany zarówno w życiu społecznym jak i gospodarczym niosą za sobą wiele skutków pozytywnych, ale też pogłębiają wiele zjawisk negatywnych takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przemoc, przestępczość, które przyczyniają się do rozpadu rodziny. Zdarza się że rodzina nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci oraz skutecznie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. W takich przypadkach zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Działania instytucji i służb zobligowanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka, powinny być zintegrowane, ponieważ problemy występujące w rodzinie są niejednokrotnie bardzo złożone i wymagają współpracy interdyscyplinarnej. Wsparcie rodziny z problemami powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza planowane działania mające na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. **Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 - 2022** jest kontynuacją 3 letniego programu, który był realizowany w latach 2017 - 2019. **Program przygotowany jest w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 ze zm.)** zgodnie z którym opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny należy do zadań własnych Gminy. Niniejszy program ma na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie przy współudziale innych podmiotów, dla których wiodącym celem jest podejmowanie działań mających na celu wsparcie rodzin, zwłaszcza tych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

I. PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łask na lata 2018 – 2022.
7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.
8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

II. ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustalonym ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa ta określa podział kompetencji w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia się następująco:

Tabela Nr 1

Gmina	Powiat	Samorząd Wojewódzki
Profilaktyka – wspieranie rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna • Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej • Adopcje 	
Asystent rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka • Placówki opiekuńczo – wychowawcze • Usamodzielnienie • Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (Koordynator) • Rodziny pomocnicze 	<ul style="list-style-type: none"> • Ośrodek adopcyjny • Regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna • Interwencyjny ośrodek preadopcyjny
Placówki Wsparcia Dziennego		
Rodziny wspierające		
Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny		

Każda rodzina codziennie boryka się z problemami, które trzeba pokonać. Są rodziny, które potrafią sprostać obowiązkom, pomyślnie rozwiązując własne problemy. Są też takie, które nie potrafią w pełni realizować swych funkcji oraz rozwiązywać sytuacji kryzysowych. Są to rodziny dysfunkcyjne.

Zgodnie z wyżej cytowaną Ustawą, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zapewnia się wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Jednym z **ustawowych zadań gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny** do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności życiowe. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba jego zatrudnienia ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również **współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej**. W przypadku

umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) **10 %** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) **30 %** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) **50 %** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Łask koordynuje Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest on inicjatorem działań o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Poniższe dane statystyczne z Urzędu Miejskiego w Łasku dotyczą sytuacji demograficznej Miasta i Gminy Łasku na przestrzeni trzech ostatnich lat:

Tabela 2. Stan ludności Miasta i Gminy Łask w latach: 2017, 2018, 2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Mieszkańcy ogółem	27 901	27 205	27 599

Źródło: Dane Urzędu Stanu Cywilnego- Ewidencji Ludności UM w Łasku

Głównym celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych, podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Analizując wskaźniki dotyczące pomocy społecznej, można zauważyć, że najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc na przestrzeni trzech ostatnich lat były: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, jak również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela 3. Świadczenia z zakresu pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Rodzaj pomocy i wsparcia	Liczba rodzin		
świadczenia z pomocy społecznej	534	521	505
praca socjalna	588	546	760
zasiłki rodzinne	1172	1305	1512
świadczenie wychowawcze	1955	1803	2938
świadczenia z funduszu alimentacyjnego	137	140	127
Świadczenia „Dobry Start „		2261	2268
Główne powody przyznania pomocy społecznej	Liczba rodzin		
ubóstwo	201	186	171
bezrobocie	231	203	171
niepełnosprawność	202	182	169

długotrwała lub ciężka choroba	214	206	178
bezzradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	48	61	56
potrzeba ochrony macierzyństwa	14	16	15
wielodzietność	14	12	16
Wspieranie rodzin	Liczba rodzin		
rodziny objęte wsparciem asystenta rodzinnego	16	14	12
opłata za pobyt w pieczy zastępczej	174 650	196 800	196 965

Źródło: Dane MGOPS w Łasku

Uwagę zwraca grupa osób korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności. Są to nie tylko osoby starsze, ale też dzieci i młodzież.

W 2019 r. pomocą społeczną objęto ogółem 599 rodzin, w tym 137 rodzin zamieszkałych na terenach wiejskich, w których żyły ogółem 1152 osoby. Najliczniejszą grupę bo 78 stanowią rodziny z 1 dzieckiem. Rodzin z dwójką dzieci było 68, natomiast rodzin z trojgiem dzieci ze świadczeń z zakresu pomocy społecznej korzystało w ciągu roku 35 rodzin. Rodziny niepełne korzystające ze świadczeń pomocy społecznej to grupa 78 rodzin, w tym 10 rodzin zamieszkałych na terenach wiejskich, w których żyje ogółem 227 osób.

Bardzo często zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji życiowej jednocześnie, co stanowi przesłankę do korzystania ze świadczeń materialnych i niematerialnych z zakresu pomocy społecznej.

Według danych MGOPS w Łasku **na dzień 31.12.2019 r. 25 dzieci** z Gminy Łask **wychowywało się w pieczy zastępczej**, w tym 14 dzieci w rodzinach spokrewnionych, 6 dzieci w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Łasku, 4 dzieci w niezawodowej rodzinie zastępczej i 1 dziecko w rodzinie zawodowej. Konieczność umieszczenia dziecka poza rodziną najczęściej wynika z dysfunkcji lub patologii środowiska, w którym żyje dziecko. Kształowanie się pieczy zastępczej na terenie Gminy Łask pokazuje poniższa tabela.

Tabela 4. Wykaz dzieci z terenu Gminy Łask umieszczonych w pieczy zastępczej

ROK	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej
2017	1
2018	4
2019	8

Tabela 5. Odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2017 - 2019

ROK	Kwota odpłatności w złotych
2017	174 650,00
2018	196 800,00
2019	196 965,00

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Opracowana Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych • Powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • Bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie.
<p>Baza instytucji wspierających rodzinę (M-GOPS, PCPR, Policja, Sąd, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, oświata, kościół katolicki,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników pomocy społecznej, policji, oświaty, służby zdrowia, • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny, • Funkcjonowanie na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, • Funkcjonowanie punktu poradnictwa specjalistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów • Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/nauczyciela • Brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej • Brak rodzin wspierających
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym, • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, • Powołanie asystenta rodziny celem wsparcia rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, • Edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzanie budżetem domowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zanik więzi i tradycji rodzinnych, (szybko postępujące zmiany społeczne, gospodarcze) • Wzrost kosztów utrzymania rodzin, • Rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy do pracy za granicę) • Wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, konsumpcjonizm, wzrastająca liczba zachowań o charakterze przemocowym, • Uzależnienie członków rodziny od alkoholu, środków odurzających, internetu • Stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych, • Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę, • Niespójność, częste zmiany i trudności w interpretacji przepisów prawa w zakresie polityki społecznej,

V. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do rodzin i dzieci, zamieszkałych na terenie miasta i gminy Łasku, doświadczających problemów opiekuńczo – wychowawczych, zagrożonych umieszczeniem dzieci w rodzinie zastępczej lub pieczy zastępczej oraz rodzin, którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie.

VI. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Wspieranie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

VII. CELE SZCZEGÓŁOWE

Doskonalenie systemu działalności edukacyjnej, profilaktycznej na rzecz rodzin zagrożonych problemami opiekuńczo – wychowawczymi oraz wsparcie materialne rodzin z dysfunkcjami ubóstwa i bezradności.

Cele szczegółowe:

- 1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.**
- 2. Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz poprawa jakości sprawowanej opieki nad dziećmi przez rodziców biologicznych.**
- 3. Doskonalenie systemu współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny.**

Harmonogram realizacji zadań programu przedstawia poniższa tabela

Zadanie i działania	Wskaźnik realizacji zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji	Źródło finansowania
1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.				
1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.	-Liczba rodzin objętych pomocą społeczną, -Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych, -Liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym i świadczeniami z funduszu alimentacyjnego -Liczba dzieci objętych pomocą w formie zasiłków i stypendiów szkolnych	MGOPS Urząd Miejski w Łasku	2020 -2022	środki własne, środki zewnętrzne
2. Świadczenie pomocy w postaci posiłków w ramach programu rządowego „posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-23	-Liczba rodzin i dzieci oraz osób dorosłych korzystających z posiłków	MGOPS Urząd Miejski w Łasku	2020 -2022	środki własne, środki zewnętrzne
3. Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	-Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitorowaniem	MGOPS Placówki Służby Zdrowia Placówki Oświatowe	2020 -2022	środki własne, środki zewnętrzne
4. Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników socjalnych M-GOPS w Łasku	-Liczba rodzin objęta wsparciem w postaci pracy socjalnej	MGOPS	2020 -2022	środki własne, środki zewnętrzne
2. Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz poprawa jakości sprawowanej opieki nad dziećmi przez rodziców biologicznych.				
1. Objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą	- Liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem	MGOPS Punkt Konsultacyjny	2020 -2022	środki własne, środki zewnętrzne

i wsparciem.	(psychologicznym, pedagogicznym, prawnym)			
2. Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej.	-Liczba osób skierowanych na terapię uzależnień, liczba osób które podjęły terapię leczenia uzależnień. - Liczba założonych Niebieskich Kart, liczba osób które ukończyły terapię dla ofiar lub sprawców przemocy domowej	MGOPS Zespół Interdyscyplinarny GKRPA	2020 -2022	środki własne, środki zewnętrzne
3. Przydzielanie rodzinom wsparcia asystenta rodziny.	-Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny,	MGOPS Sąd Rodzinny Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	2020 -2022	środki własne, środki zewnętrzne
4. Wspieranie rodzin w organizowaniu czasu wolnego dzieciom po zajęciach szkolnych, pomoc w nauce, nadrobieniu zaległości szkolnych, rozwijanie zainteresowań i pasji dzieci i młodzieży.	- Liczba Placówek Wsparcia Dziennego i liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do Placówek Wsparcia Dziennego	MGOPS Placówka Wsparcia Dziennego UM	2020 -2022	środki własne, środki zewnętrzne
3. Doskonalenie systemu współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny.				
1. Współpraca instytucjonalna na rzecz rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe oraz monitoring sytuacji dzieci w tych rodzinach.	- Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych współpracą z: policją, kuratorami sądowymi, placówkami oświatowymi, placówkami służby zdrowia.	MGOPS Sąd Rodzinny Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Placówki Służby Zdrowia Placówki Oświatowe Komenda Powiatowa Policji	2020 -2022	środki własne, środki zewnętrzne
2. Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	-Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych placówkach. - Wysokość środków finansowych przeznaczonych na pokrycie kosztów pobytu w poszczególnych placówkach.	UM MGOPS PCPR	2020 -2022	środki własne, środki zewnętrzne
3. Doskonalenie kadry pracowników realizujących zadania Programu.	-Liczba kursów i szkoleń specjalistycznych, liczba pracowników objętych szkoleniami.	MGOPS	2020 -2022	środki własne, środki zewnętrzne

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU.

Koordynatorem Programu jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urząd Miejski w Łasku,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łasku,

- Zespół Interdyscyplinarny w Łasku,
- Sąd Rodzinny w Łasku, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Łasku,
- Komenda Powiatowa Policji w Łasku,
- PCPR w Łasku,
- placówki oświatowe,
- placówki opieki zdrowotnej,
- organizacje i stowarzyszenia.

IX. EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU.

W wyniku przeprowadzenia zaplanowanych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- poprawa funkcjonowania rodzin niewydolnych wychowawczo,
- poprawa sytuacji dziecka w rodzinie,
- zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin,
- przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej oraz powrót dzieci do rodzin biologicznych,
- zmniejszanie liczby rodzin dysfunkcyjnych w wyniku wsparcia asystenta rodziny.

X. MONITORING I EWALUACJA.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora Programu. W terminie do 31 marca każdego roku Kierownik Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku będzie przedkładał Radzie Miejskiej raport z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny. Ewaluacja posłuży sprawdzeniu jakie wyniki osiągnięto po zrealizowaniu planowanych działań, czy osiągnięto zamierzone efekty.